

Sdělení

sekce státní správy a sekce ochrany přírody a krajiny Ministerstva životního prostředí

ve věci provádění opatření ke zlepšování přírodního prostředí podle § 68 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů

*(v návaznosti na Nález Ústavního soudu Pl. ÚS 8/08 ze dne 8. 7. 2010, publikovaný pod č.
256/2010 Sb.)*

1. Cílem § 68 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "ZOPK"), je zajistit zlepšení stavu dochovaného přírodního a krajinného prostředí za účelem zachování druhového bohatství přírody a udržení systému ekologické stability. Podle § 68 ZOPK mají opatření ke zlepšování přírodního prostředí primárně zajišťovat samotní vlastníci resp. nájemci pozemků, a to buď na základě vlastní iniciativy (§ 68 odst. 1 ZOPK), podle uzavřené dohody (§ 68 odst. 2 ZOPK), nebo na základě výzvy orgánu ochrany přírody (§ 68 odst. 3 ZOPK). Teprve v případě, že vlastník (nájemce) nekoná (a sledovaného cíle nelze dosáhnout jinak), přichází na řadu možnost, že opatření provede orgán ochrany přírody sám nebo prostřednictvím třetí osoby (§ 68 odst. 3 a 4 ZOPK).
2. Orgán ochrany přírody přednostně nabídne vlastníkovi nebo nájemci pozemku uzavření písemné dohody k provádění péče o jeho pozemek. Učinění nabídky na uzavření smlouvy ze strany orgánu ochrany přírody a následné jednání o uzavření této smlouvy se řídí ustanoveními části páté správního řádu (veřejnoprávní smlouvy). Návrh na uzavření smlouvy nečiní orgán ochrany přírody formou výzvy podle § 68 odst. 3 ZOPK a doručením návrhu na uzavření smlouvy není zahájeno správní řízení. Postup směřující k uzavření smlouvy je samostatným procesem, který má výzvě předcházet. Upřednostnění dohody s povinným subjektem je v souladu se základními zásadami činnosti správních orgánů stanovené správním řádem. Finanční příspěvek (§ 69 ZOPK) poskytnutý v rámci písemné dohody má být podnětem k vykonávání a zajišťování požadovaných cílů ochrany přírody; jde o finanční nástroj, jehož účelem je předejít tomu, aby orgán ochrany přírody musel využít svého oprávnění podle § 68 odst. 3 ZOPK a provést zásah sám či prostřednictvím jiného.
3. Smyslem výzvy podle § 68 odst. 3 ZOPK je působit na vlastníky a nájemce pozemků, aby sami vykonávali činnosti za účelem zachování druhového bohatství přírody a udržení systému ekologické stability, a aby tuto činnost nemusely orgány ochrany přírody provádět samy či prostřednictvím třetí osoby. Nadto je účelem ustanovení § 68 odst. 3 ZOPK zajistit ochranu před nečinností v případech, kdy existují závažné důvody pro realizaci opatření, vlastník (nájemce) nekoná a lze se důvodně domnívat, že ani konat nechce. V takovém případě vyzve orgán ochrany přírody vlastníka k provedení potřebných zásahů s tím, že v případě jeho nečinnosti provede zásahy sám nebo prostřednictvím jiného subjektu.

Výzvou k provedení zásahů ke zlepšení přírodního a krajinného prostředí podle § 68 odst. 3 ZOPK je dotčena právní sféra vlastníka (nájemce) pozemku. V důsledku nesplnění výzvy ze strany vlastníka (nájemce) pozemku vzniká oprávnění orgánu ochrany přírody (či třetí osoby) provádět konkrétní opatření a současně povinnost vlastníka (nájemce) pozemku povinnost strpět provádění tohoto opatření a povinnost umožnit osobám, které jej zajišťují, vstup na pozemky (§ 68 odst. 4 ZOPK). Dochází tedy mj. k omezování vlastnického práva vlastníka pozemku. Rovněž vzniká povinnost orgánu ochrany přírody vyrozumět vlastníky (nájemce) o rozsahu a době provádění opatření. Tato výzva je proto individuálním správním aktem - rozhodnutím. Správní řízení o uložení provedení zásahů ke zlepšení přírodního a krajinného prostředí zahajuje orgán ochrany přírody z moci úřední. Zahájení tohoto řízení je na místě až v případě nezbytné nutnosti, kdy nelze dosáhnout sledovaného cíle jinak (vlastník nereflaktoval na nabídku na uzavření dohody, ani nebyl jinak získán jeho souhlas s provedením opatření).

Ve výzvě konkretizuje orgán ochrany přírody potřebné zásahy, jejichž provedení se vlastníku či nájemci ukládá, a lhůtu pro jejich provedení. Dále orgán ochrany přírody ve výzvě uvede, že nebudou-li zásahy ve stanovené lhůtě provedeny, je vlastník povinen strpět jejich provedení orgánem ochrany přírody nebo třetí osobou a je povinen umožnit osobám, které je zajišťují, vstup na pozemky.

4. V případě, kdy orgán ochrany přírody (byť neformálním způsobem) kontaktuje vlastníka či nájemce pozemku a získá jeho písemný souhlas s tím, aby potřebné zásahy provedl orgán ochrany přírody (nebo třetí osoba), není třeba zahajovat správní řízení o provedení potřebných zásahů ke zlepšení přírodního a krajinného prostředí podle § 68 odst. 3 ZOPK a vydávat o tom rozhodnutí (výzvu).

Ing. Vladimír Mana

náměstek ministra – ředitel sekce

státní správy

Ing. Vladimír Dolejský, Ph.D.

náměstek ministra – ředitel sekce

ochrany přírody a krajiny